

## Förbandsbesöksrapport Dalregementet I 13

26 oktober 2023

### Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

### Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på [www.pliktradet.se](http://www.pliktradet.se) samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

#### **Pliktrådets besökare:**

**Alice Nilsson**

**Yasmine Malla**



## Information om förbandet

Dalregementen I 13 ligger placerat i Falun. Värnpliktskullen 23/24 blir andra värnpliktskullen man utbildar efter återinförandet 2021. Förbandet är en del av Falun garnison. För värnpliktskullen 23/24 har 125 värnpliktiga ryckt in. Förbandet utbildar en stab och tross pluton och ett reducerat skyttekompani med två skytteplutoner. Förbandet har 15 månaders som ryckte in vid I 19 i boden och anslöt till kompaniet vid soldaternas inryck som är 10 månader. Däremellan ryckte gruppchefer in i juni och genomför 12 månaders utbildning. Det är andra året förbandet utbildar värnpliktiga under I 13 istället för under mellersta militärregionen (MR M).

## Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till Dalregementet. Pliktrådet önskar förbandet fortsätter med samt tar itu med:

- Förbandet behöver genomföra återtag i utbildningen för sina skyddsassistenter. Bland annat hade de inte förstått att de ska få ta del av skyddsronder. Skyddsassistenterna kände sig också osäkra på hur tillbuds- och avvikelserapporteringar skrivs.
- Under besöket vittnade de förtroendevalda om att medinflytandesystemet var rörigt. De hade svårt att förstå om de var förtroendevalda, och om det var tillfälligt eller över tid. Pliktrådet uppfattning är att detta beror på att förbandet genomför befattningsutbildning med täter på många olika platser. Pliktrådet presenterade ett förslag till lösning.
- Under besöket uppmärksammades en brist i kommunikationen om när tjänsten börjar efter tjänstlediga helger. Detta i sin tur har lett till viss problematik med de värnpliktigas resor till och från utbildningsplatsen. Detta har i sin tur skapat en viss frustration hos de värnpliktiga.
- De värnpliktiga upplever att deras befäl leder med föregångmannaskap och har en öppenhet och transparens i sin dialog med de värnpliktiga. De värnpliktiga berättar om en positiv jargong där befälen har en beteendemässig och human befälsföring. Pliktrådet delar de värnpliktigas uppfattning.

## Arbetsmiljö & säkerhet

Förbandets värnpliktiga är grupperade vid HÖGBO i Falun. Då förbandets stab och kasernboende för värnpliktiga inte är samlat kräver det att värnpliktiga transporteras mellan byggnader på gamla garnisonen för viss del av utbildningen. Detta ska fungera väl enligt förbandet och dess värnpliktiga. Då förbandet har en brist på transportfordon har de värnpliktiga tilldelats cyklar. De spekulerar kring lösningen i samband med att det blir halt. De värnpliktiga lyfter inga specifikt utöver ovan nämnd punkt.



## Försvarshälsan

Till skillnad från förra årets värnpliktskull har försvarshälsan i år fått en stärkt personalstyrka. Bland annat har det anställts en läkare, sjukgymnast och en medicinsk sekreterare. Nytt för i år är att man istället för förra årets lösning då man lånade psykolog från Livgardet i Stockholm nu lånar psykolog från försvarshälsan i Uppsala. Detta menar I 13s försvarshälsa har hjälpt dem att med bättre kompetens och mer personalresurser kunna bemöta de värnpliktigas behov av försvarshälsan.

Försvarshälsan jobbar nära värnpliktssteamet som består av en värnpliktskonsulent, en präst och en värnpliktshandläggare. Försvarshälsan håller genomgång "Optimera mental hälsa" för anställda, varpå värnpliktssteamet håller för de värnpliktiga som sedan ska appliceras på värnpliktsutbildningen. Man har också genomfört ett mer omfattande arbete med att implementera belastningstrappan för årets värnpliktskull. Dessutom har fysioterapeuten på förbandet varit med och tagit fram övningar och upplägg för BRAK (morgongympa, står för buk, rygg, armar, knän) samt rekommenderat idrottsskor för fys. Enligt försvarshälsan har samarbetet mellan dem och befälen fungerat bra. Försvarshälsan lyfter dock att belastningsskador är bland det vanligaste förekommande på förbandet.

## Fysisk belastning

Under besöket uppmärksammas Pliktrådet om att den största utmaningen som kompanierna stod inför var belastningsskador. Pliktrådet fick ingen uppfattning om siffrorna avviker från de hos övriga förband. Förbandet har sedan föregående år höjt kravprofilerna på utbildande befattningar.

## Psykisk hälsa

Pliktrådet upplever den psykiska hälsan hos de värnpliktiga som de samtalar med under besöket som god. De värnpliktiga vet om vart de kan vända sig för stöd. Enligt förbandet har man för kullen 23/24 sett en positiv trend kopplat till den psykiska hälsan. Detta tror man beror på att de uttagningskrav som de värnpliktiga för årets kull togs ut på andra mönstringskrav än för kullen 22/23.

## Attityder & jargong

Under besöket vittnar de värnpliktiga om en mycket positiv attityd mellan dem och sina befäl. De berättar om att befälen är duktiga på att hitta en god balans mellan när man ska vara allvarlig och när man kan vara mer avslappnad under utbildningen. De värnpliktiga menar på att detta bidrar till en öppen dialog mellan dem och på så sätt vågar de lyfta problem eller konstigheter direkt till sina befäl. När Pliktrådet träffar bataljonen bekräftar dem att detta är något man jobbar med. Man försöker från bataljonens sida leda med vad de



själva beskrev som en "beteendemässig och human befälsföring". Pliktrådet ser mycket positivt på detta och menar att en öppen och tillåtande jargong mellan värnpliktiga och befäl bidrar till en god och utvecklande utbildningsmiljö.

## Avbruten utbildning

Pliktrådet har ingen uppfattning om avrustningar som skett på förbandet.

## Boendemiljö & vistelseutrymmen

De kaserner de värnpliktiga huserar i är ett ombyggt sjukhus. Detta visar sig genom att logement, badrum och vårdutrymmen inte är anpassad efter en militär verksamhet. Förbandet har däremot gjort om utrymmena på bästa sätt efter de förutsättningar som ges och de värnpliktiga upplevs som nöjda med sin boendemiljö. Nytt för värnpliktskullen 23/24 är att soldathemmet har flyttat till kasernbyggnaderna. Detta menar de värnpliktiga är bra eftersom soldathemmet får en annan tillgänglighet och de kan umgås där även under kortare pauser i utbildningen.

Förbandet står inför en stor ombyggnation. Från denna kulls ca 120 värnpliktiga till värnpliktskullen 29/30 300 värnpliktiga kommer också ett helt nytt regemente byggas i Falun. I de kaserner som de värnpliktiga idag huserar i finns det plats för 170 värnpliktiga. År 25/26 är det beställt 191 värnpliktiga, vilket kommer vara fler än platser som finns i dagens kaserner, innan det nya regementet är färdigbyggt. Pliktrådet blev informerade om att förbandet planerat på att husera de värnpliktiga i äldre kasernbyggnader på det äldre regementets området i Falun. Pliktrådet ser positivt på att det redan nu planeras för hur utbildningen ska bedrivas med värnpliktiga på olika platser, och kommer följa upp planerna vid kommande besök.

## Materiel & personlig utrustning

Idag lyder Dalregementets försörjningsenhet under Livgardet. Detta är avsett att tillhöra Falu Garnison när en logistikenhet uppstår i Falun. Förbandets uppfattning är att man har bra koll på sin materiel och att läget inte är lika akut som vid andra förband. Det som dock finns brister i är vinterutrustning då förbandet är klassat som vinterförband.

## Medinflytande

När Pliktrådet träffade de förtroendevalda blev det tydligt att medinflytandesystemet saknar en tydlig struktur under tidpunkten för Pliktrådets besök. Detta kopplar Pliktrådet och de förtroendevalda till att befattningsutbildningen har plutonerna uppdelade i många olika täter på olika platser. Vad detta har lett till är att flera förtroendevalda inte förstår om de är valda över tid eller endast under befattningsutbildningen. De har inte heller förstått om



tidigare plutonsförtroendevalda fortfarande är förtroendevalda eller om de har tagit över. Vissa förtroendevalda hade inte heller haft utbildning i sin roll, vilket också bidrog till otydligheter. När Pliktrådet återkopplar detta till förbundet lägger vi fram förslaget att ha kvar ordinarie plutonsförtroendevalda, men att också välja förtroendevalda per befattningsutbildnings-tät. På så sätt kan man behålla en tydlig struktur och möjliggöra medinflytande på varje tät. Plutonsförtroendevald kan då sammanställa täternas punkter under plutonens timme och ta det vidare till övriga nämnder.

Efter samtal med skyddsassistenter framgår det att de är osäkra på vad de har rätt till i sin roll. Bland annat är de osäkra på hur de ska använda sig av tillbuds- och avvikelserapportering. De visste inte heller om att de ska få vara med på skyddsronder och ta del av riskanalyser inför övningar. Pliktrådet uppmärksammade också att vissa skyddsassistenter på förbundet hade fått en fördjupad utbildning medan andra hade en mindre omfattande utbildning. Positivt var att de som fått en mer omfattande utbildning var nöjda med denna och att de var säkra på sin roll. Negativt var de som inte hade fått samma utbildning. Pliktrådet återkopplade detta till bataljonen som berättade om att en återtagningsutbildning var planerad till v.46. Pliktrådet kommer följa upp skyddsassistenter vid besök två.

När Pliktrådet samtalade med NVK-representanter framgick det att de är osäkra på om det var obligatoriskt eller ej att vara med på mötena. I övrigt lyfts NVK som ett välfungerande nätverk där de kvinnliga värnpliktiga känner att de kan lyfta problem eller behov som sedan tas om hand.

Under besöket berättar bataljonen om att man har ett eget medinflytandespår för plutonsbefälseleverna. Detta verkar vara ett fungerande koncept och något Pliktrådet uppmärksammade förbundet att fortsätta med.

Förbundet berättar för Pliktrådet att det under förra värnpliktskullen fanns ett behov av att skapa ett NVM-forum (Nätverk värnpliktig man). Detta var något tidigare kulls värnpliktiga hade lyft till förbundet. Förbundet skulle under nästa kompaninämnd undersöka om behovet fanns även i år, och i så fall starta upp ett sådant nätverk. Pliktrådet ser positivt på att man från förbundets sida lyssnar in behov och möjliggör nätverk om det behövs. Pliktrådet kommer följa upp om något sådant nätverk skapats vid besök två.

## Meningsfull utbildning

Förbundet berättar om att de för i år har lyckats få till Plutonsbefälsutbildningen bättre än förra året. Den förändring som har skett är att man lyckats implementera plutonsbefälseleverna tidigare i utbildningen tillsammans med soldaterna. Plutonsbefälseleverna får på så sätt öva ledarskap i ett tidigare skede och man har från förbundet sida sett en kompetenshöjning både på PB-eleverna och soldaterna. Förbundet har också lyckats tillse att plutonsbefälseleverna har bandvagnar att öva med under sin plutonsbefälsskola. Kompaniet menar att detta förhoppningsvis leder till att



plutonsbefälsleverna får en ökad förståelse hur deras uppgift kommer se ut och på så sätt blir bättre förberedda för när de ska leda sina grupper och plutoner under övningar.

## Information & mönstring

Tidigare år utbildade Mellersta Militärregionen vid Dalregementsgruppen 6 månaders skyttesoldater. Detta skapade problem då de förband som dalregementet ansvarade över först definierades som lokalförsvarsförband, vilket innebar värnpliktiga med lägre kravprofiler. Detta år har man justerat kravprofilerna ytterligare för att möta utbildningens krav, vilket enligt förbandet ska ha fått bättre effekt kopplat till hur de värnpliktiga upplever utbildningen vara tillfredsställande både fysiskt och psykiskt. Föregående årskull upplevde förbandet uppfyllt högre krav än vad utbildningen krävde.

## Meningsfull fritid

De värnpliktiga berättar om att de upplever att det finns förutsättningar för att ha en god fritid under utbildningen. Bland annat har de möjlighet till gym både i kasernerna och nere på stan. De får också låna cyklar för att cykla till stan under lediga kvällar och helger. De får reda på när de ska vara lediga och när de har kvällstjänst, vilket också bidrar till att de kan planera sin tid utefter vad de behöver.

## Resor

Under besöket uppmärksammades en frustration kring resor på förbandet. Frustrationen fanns främst hos de som hade en längre resväg. Förbandet har tillsett att det finns en chartrad buss från Stockholm, som majoriteten av värnpliktiga med längre resväg reser med. Bussarnas avgångstider passar dock inte med de som reser längre vilket gör att de får långa väntetider. De värnpliktiga upplever att deras tid för återhämtning i hemmet kraftigt minskas och att om bussen hade planerats om efter de som har längre att resa hade detta kunnat bidra positivt till deras återhämtning. Pliktrådet ser dock att detta problem hänger ihop med en brist i kommunikation om när tjänsten börjar efter tjänstlediga helger. Vissa plutoner uppfattar att tjänsten börjar betydligt tidigare än andra. Detta leder i sin tur att de värnpliktiga väljer resor som kanske inte är anpassade efter den chartrade bussen men som kan ge dem längre tid i hemmet. Dock blir tidsvinsten minimal för den enskilde värnpliktige, vilket Pliktrådet tror ligger till grund för frustrationen.

## Soldathem

Nytt för värnpliktskullen 23/24 är att soldathemmet har flyttat till kasernområdet där de värnpliktiga huserar. Detta ser de värnpliktiga och soldathemsföreståndaren som positivt då man geografiskt finns närmare varandra och på så sätt lättare kan kommunicera. De värnpliktiga menar att de då också kan besöka soldathemmet oftare. Detta har lett till en



mycket god relation mellan soldathemsföreståndaren och de värnpliktiga. De värnpliktiga lyfter också soldathemsföreståndaren som en engagerad individ som bemöter deras behov. Extra positivt ser dem på när denne besöker dem ute i fält.

När Pliktrådet samtalar med förbandet om den kommande utbyggnationen finns ännu ingen lösning på vart soldathemmet ska befinna sig. Pliktrådet uppmanar förbandet att fortsätta se över hur man bäst, dels geografiskt, men också efter behov kan placera ett soldathem för att ge de värnpliktiga en så meningsfull utbildning som möjligt. Soldathemsföreståndaren bör vara med i denna planering. Pliktrådet kommer följa planeringen av detta.

## Övrigt

Likt nämnt under punkten resor så finns det olika uppfattningar om när tjänsten börjar efter en tjänstledig helg. Utifrån vad som beskrivs för Pliktrådet har plutonerna fått olika instruktioner från olika befäl, och att dessa inte stämmer överens med varandra. Förbandet förtydligar för Pliktrådet att detta berott på kommunikationsbrist mellan befäl under pågående befattningsutbildning. I sin tur har detta lett till att vissa värnpliktiga väljer att resa tidigare än andra, även om de hade kunnat ha mer tid i hemmet. Pliktrådet förstår sig på frustrationen om att inte veta när man behöver vara på plats efter en tjänstledig helg, och lyfter detta till förbandet. Från förbandets sida ska man bli tydligare i kommunikationen om när tjänsten börjar och när de värnpliktiga förväntas vara på plats. Pliktrådet kommer följa upp punkten vid besök nummer två.

## Avslutning

Pliktrådet tackar förtroendevalda vid förbandet för ett bra samtal. Vi tackar även stödfunktioner och förbundsledning för en öppen och ärlig dialog vilket främjar medinflytandet. Pliktrådet ser fram emot att besöka dalregementet igen.

---

Alice Nilsson  
Ordförande



Dnr: 2023-FÖRB-0017  
Pliktrådet 2023/2024

8 av 8

PLIKTRÅDET Författare: Alice Nilsson

070-848 61 84

[alice.nilsson@pliktradet.se](mailto:alice.nilsson@pliktradet.se)